

Vláda České republiky
nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1 - Malá Strana

V Dubí dne 11. prosince 2024

Otevřený dopis vládě ve věci Návrhu nařízení vlády o stanovení ložiska strategického významu v oblasti Cínovec

Vážený pane předsedo vlády, vážení členové vlády,

obracíme se na Vás v souvislosti se zveřejněným Návrhem nařízení vlády o stanovení ložiska strategického významu v oblasti Cínovec.

Legislativní rámec

Návrh nařízení navazuje na velkou novelizaci liniového zákona č. 416/2009 Sb. a souvisejících zákonů, která byla přijata ve zrychleném řízení a **neprošla standardním legislativním procesem**. Ta mezi stavby se zvláštním právním režimem zahrnuje podle § 1 odst. 1 také stavby těžební infrastruktury (všechny stavby a zařízení v souvislosti s těžbou ložiska strategického významu, dopravou, zpracováním a ukládáním těžebního odpadu). Jde o velice širokou definici staveb bez územního omezení.

MPO svým návrhem nařízení vlády chce nyní stanovit Cínovec ložiskem strategického významu dle §6 písm. a odst. 2 horního zákona č. 44/1998 Sb. Nařízení bude mít zcela zásadní dopad, protože umožní rychlejší a jednodušší povolení těžby a souvisejících aktivit, tedy činností, které způsobí významná rizika a dopady. Tímto vyjadřujeme nesouhlas s navrhovaným nařízením a také nesouhlas s těžbou lithia, jak je nyní prezentována.

Rizika přijetí návrhu nařízení

Doufáme, že podobným zcela zásadním rozhodnutím s dopadem na život mnoha lidí a stav přírody a krajiny předcházelo důkladné prostudování dostupných materiálů a dosavadní vývoje projektu a také jste zvážili základní fakta, proto jen ve stručnosti shrnujeme:

- Nařízení lze vnímat jako další krok společnosti Geomet s.r.o., resp. ČEZ a.s., jak **zrychlit realizaci těžby bez provedení řádného zhodnocení dopadů**. Tomu odpovídají i předchozí kroky společnosti Geomet s.r.o. Loni došlo k úspěšné implementaci zvláštního právního režimu v rámci liniového zákona i pro těžební infrastrukturu. Zároveň je evidován neúspěšný pokus o bezprecedentní začlenění ražby velké otvirkové štoly (Sedmihůrky – zastavěná část Cínovce) a odvodnění dolu do standardní žádosti o prodloužení stanovení průzkumného území, o kterou Geomet s.r.o. loni žádal MŽP a která nebyla akceptována dotčenými obcemi ani regionem.
- **roces EIA¹, který je nezbytný pro další posun projektu, byl zahájen v roce 2021** a byly vydány závěry zjišťovacího řízení. Od té doby ze strany žadatele nedošlo k dopracování a předložení požadovaných materiálů, posudků a studií, což lze považovat za **hlavní důvod prodlužování povolovacích procesů**.

¹ Proces EIA je ve fázi vydání závěrů zjišťovacího řízení: (https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP506?lang=cs).

CINVALD z.s.

spolek je zapsán u Krajského soudu v Ústí nad Labem, spisová značka L10561

IČO: 06089003

Cínovec, 415 01 Dubí

E-mail: info@cinvald.cz

www.cinvald.cz, www.lithium-cinovec.eu

- **Nebyly transparentně a komplexně vyhodnoceny a porovnány pozitivní dopady a přínosy ve srovnání s negativními vlivy a náklady**, které těžba lithia a související aktivity budou mít na lokalitu, region a ČR. Většina informací z analýzy CBA, která byla českým úřadům předložena, je veřejnosti zatajována údajně z důvodu ochrany obchodního tajemství². Některé informace, které nejsou začerněny, jsou neaktuální, zavádějící nebo neprokazatelné.
- Nebyly zhodnoceny **kumulativní vlivy těžby** ve spojení s dvěma dalšími projekty těžby:
 - již povolená těžba haldy (deponie) na Cínovci,
 - těžba na německé straně společností Zinnwald Lithium GmbH (Cínovec-Zinnwald je jedno ložisko, na kterém plánují hlubinnou těžbu dvě samostatné společnosti z obou stran hranic).
- **Nebylo provedeno hodnocení dopadů právního nařízení (RIA) z důvodu udělení výjimky**. Důvodová zpráva obsahuje jen obecný a vágní popis dopadů a mnoho informací považujeme za zavádějící, nereálné nebo účelově uvedené ve srovnání s hodnocením dopadů ze strany odborníků.
- Velká novelizace liniového zákona a souvisejících zákonů ve spojení s navrhovaným nařízením vlády umožní rychlejší a jednodušší povolování staveb nejen dolu na Cínovci, ale také **veškerých ostatních staveb kdekoli v jinde**, které souvisejí s těžbou na ložisku Cínovec. Prakticky půjde také o **stavby pro dopravu, zpracování vytěženého materiálu a pro ukládání těžebního odpadu (např. haldy a odkaliště) bez ohledu na lokalizaci**.

Žádáme vládu ČR, aby nepoužila postup stanovení ložisek strategického významu dle horního zákona v případě ložiska Cínovec ani dalších rozsáhlých projektů těžby, u nichž je evidentní, že způsobí nebo mohou způsobit významné negativní dopady na přírodu, lidi i ekonomiku.

Všechny podobné projekty, pokud mají být provedeny ve veřejném zájmu, musí podléhat důslednému zhodnocení environmentálních, sociálních a ekonomických dopadů na lokalitu a region. Není přípustné upřednostňovat domnělé zájmy EU a ČR, pokud jde o potenciálně devastující projekt soukromých společností, byť s částečnou majetkovou účastí státu.

Apelujeme na realizaci komplexních studií a odborných posudků, které by detailně analyzovaly environmentální, ekonomické a sociální dopady těžby a zpracování lithia na lokalitu a region včetně rizika ztráty vody, znečištění a dopadů na majetek.

Vyzýváme k otevřené, pravidelné, včasné a pravdivé komunikaci těžařů s dotčenými obcemi a místními komunitami, aby byla zajištěna transparentnost a minimalizovány negativní dopady.

² https://lithium-cinovec.eu/wp-content/uploads/2024/12/priloha_1446445367_1_Studie-proveditelnosti_BLACK.pdf

CINVALD z.s.

spolek je zapsán u Krajského soudu v Ústí nad Labem, spisová značka L10561

IČO: 06089003

Cínovec, 415 01 Dubí

E-mail: info@cinvald.cz

www.cinvald.cz, www.lithium-cinovec.eu

Hlavní důvody naší žádosti:

- Těžba lithia je rozsáhlým projektem, který má významné negativní ekonomické, environmentální a sociální dopady³ a nachází se v přírodně i společensky cenných lokalitách⁴.
- Zrychlení a zjednodušení povolovacích procesů u takto rozsáhlých projektů těžby **odporuje principům demokratického právního státu a lze jej považovat za protiústavní** - přesahuje pravomoci vlády a dojde k porušování základních lidských práv. Vlastníci pozemků, dotčené místní skupiny, obce a kraj budou mít omezené a v některých případech žádné možnosti bránit zásahu do svých práv.
- **Těžba na Cínovci představuje riziko pro vodní zdroje, vodní režim a související biodiverzitu⁵.** To je zásadní ve vztahu k přírodě i lidem.
- Nařízení ve spojení s liniovým a horním zákonem lze vnímat jako obcházení zhodnocení vlivů a může **způsobit významné porušení práva na příznivé životní prostředí**, jak jej definuje článek 35 Listiny základních práv a svobod – především jde o rizika ve vztahu k přístupu k pitné vodě i přístupu k ostatním ekosystémovým službám, riziko vystavení toxickým a radioaktivním látkám (včetně karcinogenity, vývojové toxicity a mutagenity), rizika pro vodní režim v krajině, riziko snížení biodiverzity, rizika pro ochranu veřejných statků atd.
- Nařízení ve spojení s liniovým a horním zákonem může způsobit významné **porušení práva vlastnit majetek**, jak jej definuje článek 11 Listiny základních práv a svobod, především z důvodu zrychlení a zjednodušení procesu vyvlastnění, výrazné posílení práv těžebních společností již v průběhu průzkumných prací, reálné riziko znehodnocení majetku těžbou a souvisejícími stavbami (ztráta tržní ceny, poškození budov, znehodnocení pozemků - sesuvy terénu, propady, kontaminace).
- Návrh nařízení **nebyl konzultován s obcemi, krajem ani dotčenými místními komunitami**. Nařízení lze vnímat jako nepřípustný pragocentrismus, protože preferuje centrální rozhodování bez zohlednění názoru a postojů regionu a dotčených měst a obcí. Nařízení bude mít dopad na územní plánování a strategický rozvoj obcí a Ústeckého kraje a zvýší náklady jejich veřejných rozpočtů, jakmile budou nuceni eliminovat důsledky a negativní dopady, které těžba bude mít (např. zajištění zdravotní a školské infrastruktury, ochrany přírody a krajiny, řešení sociálně patologických problémů).

³ Z vyhodnocení v rámci procesu SEA k 6. aktualizaci Zásad územního rozvoje Ústeckého (viz výše) vyplývá, že naplnění koncepce, které definuje plochy a koridory pro těžbu, dopravu a zpracování, může být spojeno s potenciálně významně negativními vlivy životní prostředí, krajinu a obyvatelstvo - většina dopadů je hodnocena -2 (potenciálně významný negativní vliv) nebo -1 (potenciálně mírně negativní vliv), pozitivní vliv je zmíněn pouze u vytěžení ložiska Li-W-Sn je ve vztahu k hornímu zákonu (hodnoceno +1) a na zaměstnanost a sociální situaci v regionu (hodnoceno +1).

⁴ Stavby dolu na Cínovci se nachází v oblasti soustavy NATURA 2000 (Ptačí oblast Východní Krušné hory), v blízkosti chráněných oblastí (EVL Východní Krušnohoří, přírodní park Východní Krušné hory, přírodní památka Cínovecký hřbet, přírodní rezervace/EVL Rašeliniště U jezera – Cínovecké rašeliniště), je zde plánována CHKO Krušné hory atd.

⁵ V důsledku zásahu do horninového prostředí při těžbě dojde změně hydrogeologických a odtokových poměrů, narušení proudění podzemních vod, ovlivnění vodohospodářských poměrů v území, podmínek pro retenci vody v území (výstavbou zpevněných ploch a objektů), přičemž plánované stavby dolu a dopravní infrastruktury pro důl se nacházejí v CHOPAV. Biotopy na Cínovci a v jeho okolí jsou, podobně jako jinde v Krušných horách, úzce vázány na vodu a vodní režim v krajině - změny a snížení vodních zdrojů může mít vliv na biodiverzitu včetně negativního vlivu na mokřady, rašeliniště (v blízkosti jsou mj. mokřady Ramsarské úmluvy) a prameniště; v tomto případě jde o nenapravitelný dopad. Odborníci upozorňují, že existuje riziko ovlivnění využívaných vodních zdrojů v okolí Cínovce včetně nutnosti vybudovat nový zdroj zásobování pitnou vodou obyvatelstva, nelze vyloučit ovlivnění přírodních léčivých zdrojů.

CINVALD z.s.

spolek je zapsán u Krajského soudu v Ústí nad Labem, spisová značka L10561

IČO: 06089003

Cínovec, 415 01 Dubí

E-mail: info@cinvald.cz

www.cinvald.cz, www.lithium-cinovec.eu

- **Obce, kraj a místní komunity často odmítají negativní dopady** těžby a souvisejících aktivit. Přínosy pro region jsou sporné a převažují negativní dopady a rizika. V rámci širší lokální úrovně (města, obce) realizace nařízení přinese pouze negativa.
- Přínosy pro ČR a EU nebyly dostatečně prokázány a existuje riziko, že vytěžený materiál bude vyvážen z ČR. Těžbu lithia na Cínovci **nelze považovat za český veřejný zájem**, protože dosud nebyla dostatečně prokázána ekonomická a společenská smysluplnost těžby:
 - celkem 49% vlastnický podíl ve společnosti Geomet s.r.o. drží australská společnost European Metals Holding, což představuje reálné riziko - velcí hráči na trhu s lithiem (Čína, Austrálie) se snaží spekulativně podílet na těžbě kritických surovin i v EU, aby následně mohli mít vliv na chod nebo uzavření dolů,
 - není dána záruka, že vytěžené lithium bude použito v Ústeckém kraji a ČR,
 - význam lithia ve spojení s elektromobilitou OZE kvůli nestabilitě na trhu klesá,
 - podobně jako význam lithia je i cena nyní nízká (trh je nyní plně saturován současnou nabídkou a ve světě se pozastavují nebo zavírají doly na lithium) a nepředpokládá se výrazné zvýšení ani v následujících letech⁶
 - experti varují, že pokud dojde ke zvýšení spotřeby lithia na trhu, pak ani otevření a maximální těžba na ložisku Cínovec nemůže saturovat potřebu kritických surovin a pro uskutečňování zelené transformace jsou nutné systémové kroky⁷,
 - investiční i provozní náklady projektu jsou velmi vysoké, což zhoršuje ekonomiku projektu a zvyšuje riziko nerentability a zastavení dolu v budoucnu,
 - není definována, jakým způsobem bude nakládáno s Cs a Rb, které se na ložisku vyskytuje a bude odtěženo společně s Li a jaký bude vztah k úhradě za vydobytý nerost.
- **Argument posílení surovinové bezpečnosti ČR nebo EU a snížení rizika narušení dodávek surovin je nesmyslný** především kvůli vlastnické struktuře a neexistující infrastruktuře pro zpracování vytěžené horniny v ČR.
- **Nebylo prokázáno, že lze počítat s uplatněním horníků** z hnědouhelných dolů v regionu – jde o jiný typ pracovníků (z povrchové těžby uhlí, nikoliv těžby hlubinné, která je na Cínovci plánována), vyššího věku a s menší ochotou rekvalifikace a/nebo dojíždění.
- Návrh nařízení vlády představuje **bezprecedentní krok, který umožní použití stejného postupu** (zavedení zvláštního právního režimu) **také u dalších lokalit**, kde se nachází nerostné zdroje. Vláda jednoduše označí oblast a mj. zjednoduší vyvlastnění a případnou relokační obyvatel, dotčených těžbou a souvisejícími stavbami.

Děkujeme, že zohledníte budoucnost přírody, krajiny a lidí v Krušných horách i Podkrušnohoří a upřednostníte veřejné zájmy českých občanů.

spolek CINVALD z.s.

⁶ Viz např. prognózy kanceláře hlavního ekonoma Austrálie - Australian Office of the Chief Economist (AOCE), https://www.industry.gov.au/sites/default/files/2024-09/resource_and_energy_quarterly_september_2024.pdf.

⁷ AMO, 2023: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2023/11/FS_Cinovec_final.pdf.

CINVALD z.s.

spolek je zapsán u Krajského soudu v Ústí nad Labem, spisová značka L10561

IČO: 06089003

Cínovec, 415 01 Dubí

E-mail: info@cinvald.cz

www.cinvald.cz, www.lithium-cinovec.eu